

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33800
Nom	Geografia i medi ambient a l'Àfrica
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1318 - Grau en Geografia i Medi Ambient	Facultat de Geografia i Història	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1318 - Grau en Geografia i Medi Ambient	619 - Geografia i medi ambient en l'Àfrica	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
MEMBRADO TENA, JOAN CARLES	195 - Geografia

RESUM

L'assignatura *Geografia i medi ambient a l'Àfrica* estudia el medi natural, la població i les activitats econòmiques d'un continent que s'identifica amb subdesenvolupament, fam, misèria, conflictes, etc. No obstant això, a l'Àfrica hi ha situacions força contrastades i grans diferències regionals, amb països molt dependents d'uns pocs recursos naturals i països d'economia diversificada, que s'han integrat en l'economia mundial. L'explotació de les riqueses i les inversions econòmiques procedents de l'exterior caracteritzen la inserció del continent en l'actual procés de globalització, i tenen un elevat cost mediambiental.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

L'assignatura no presenta requisits previs. No obstant açò es recomana als alumnes revisar conceptes bàsics estudiats en les assignatures Introducció a la Geografia i Medi Ambient, Introducció a la Geografia Física i Introducció a la Geografia Humana, així como de la Cartografia i SIG.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENTATGE (RD 822/2021)

1318 - Grau en Geografia i Medi Ambient

- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia i coneixement d'una llengua estrangera.
- Capacitat de treball individual.
- Capacitat de treball en equips de caràcter interdisciplinari.
- Compromís amb valors d'igualtat de gènere, interculturalitat, igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, cultura de la pau i valors democràtics, i solidaritat.
- Motivació per la qualitat en el treball, responsabilitat, honestedat intel·lectual.
- Espais geogràfics regionals.
- Mètodes d'informació geogràfica.
- Dimensions temporal i espacial en l'explicació dels processos socials i territorials i mediambientals.
- Relació i síntesi de la informació territorial transversal.
- Diversitat de llocs, regions i localitzacions i les seues relacions.

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

1. Coneixement de la diversitat geogràfica del continent africà i de la seva posició en l'economia global.
2. Apreciació dels canvis socials i econòmics a l'Àfrica.
3. Avaluació de les causes i les conseqüències dels problemes ambientals al continent.
4. Millora de la capacitat de treball en grup, de l'anàlisi crític i de l'exposició i l'argumentació oral i escrita.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Estats i fronteres al continent africà

El primer tema del programa estudia l'actual organització territorial del continent africà, el sorgiment de nous Estats com a resultat de la descolonització, les fractures geopolítiques derivades de la irracionalitat de les fronteres i que deriven en conflictes que provoquen guerres i milions de persones refugiades i desplaçades, i que agreugen els problemes mediambientals. A més, s'estudien altres conflictes geopolítics en latituds intertropicals (Amèrica del Sud) o en altres àrees de desintegració política (URSS, Iugoslàvia)

2. El marc natural i l'estat del medi ambient

Aborda les activitats humanes, els diferents components naturals de l'espai geogràfic: l'estructura del relleu, les grans unitats morfoestructurals, el clima i els biomes, la xarxa hidrogràfica. Especial atenció mereix la qüestió de l'aigua. Disposar d'aquest recurs en quantitat i qualitat suficient és un dels reptes més importants als quals s'enfronta l'Àfrica, i el seu control ha estat i és causa de conflictes i tensions. Finalment s'analitzen els canvis en el medi ambient: la desforestació, la degradació del sòl, la contaminació de l'aigua, la pol·lució atmosfèrica o l'accelerada pèrdua de biodiversitat, que són un greu obstacle al desenvolupament.

3. Població i migracions al continent africà

En aquest tema s'analitza la dinàmica, la distribució geogràfica i la composició de la població. A l'Àfrica el creixement demogràfic i urbà ha estat espectacular, i un dels principals problemes als quals s'enfronta la societat és la inserció de milions de joves a la vida activa. La població es caracteritza per l'elevada mobilitat, amb importants migracions internes i externes. Per a moltes famílies, l'emigració d'un dels seus membres és la solució als problemes de subsistència.

4. Canvis socioeconòmics recents

S'estudien les activitats econòmiques en l'actual procés de globalització. L'agricultura continua sent el principal sector econòmic en nombrosos països. L'aportació de la indústria manufacturera és modesta, degut en gran part per les deficients infraestructures de transport, mentre que la indústria extractiva ocupa un lloc molt destacat en el creixement econòmic de l'Àfrica. La inserció del continent en l'economia mundial es realitza a través de les exportacions de les seves riqueses naturals, que atreuen un gran volum d'inversions i que en la majoria dels casos tenen un negatiu impacte ambiental.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Altres activitats	15,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Elaboració de treballs en grup	15,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	40,00	0
Lectures de material complementari	20,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

En la classe s'explicarà el contingut bàsic de cada tema i el professor donarà informació sobre els materials i lectures recomanades, que l'alumne ha de llegir i comentar. A l'aula es fomentarà l'aprenentatge actiu, el comentari de textos seleccionats, l'argumentació i la reflexió crítica.

En les hores de tutoria, individuals i col·lectives, professor i alumnes tracten de resoldre els problemes i les dificultats que vagin sorgint en el procés d'aprenentatge i en la realització de les activitats.

AVALUACIÓ

L'avaluació general constarà d'una prova escrita (el 75% de la nota final, que es desglossa en un 60% pel contingut de les classes teòriques i un 15% pel contingut d'activitats complementàries) i d'activitats pràctiques (25% restant). No cal aprovar l'examen teòric per a aprovar l'assignatura (les pràctiques poden compensar). L'alumnat que no supere l'assignatura en la primera convocatòria mantindrà les notes de les pràctiques per a la segona convocatòria.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Azcárate, Blanca, Azcárate, Mª Victoria y Sánchez, José (2009): Grandes espacios geográficos. Subdesarrollo y países emergentes, UNED, Madrid.
- Brunel, Sylvie (2004): L'Afrique, Éditions Bréal, Rasny-sous-Bois cedex.
- Clement, Gérard y Jambard, Pierre (2010): L'Afrique et le Moyen-Orient, Bréal, Paris.

- Santamaría, Antonio coord.- (2006): *África en el horizonte*, Los Libros de la Catarata, Madrid.
- Smith, Stephen (2009): *Atlas de l'Afrique*, Autrement, Paris.
- Arendt, H. (1945). Imperialism, nationalism, chauvinism. *The Review of Politics*, 7(4), 441-463.
- Marshall, T. (2015). *Prisoners of geography: ten maps that tell you everything you need to know about global politics*. London, Elliott & Thompson

Complementàries

- Aldekoa, Xavier (2014): *Océano África*. Península, Barcelona.
- UNEP (2008): *AFRICA Atlas of Our Changing Environment*, <http://www.unep.org/dewa/Africa/AfricaAtlas/> (FR/EN)
- UNEP (2010) : *Afrique. Atlas de l'eau* (FR/EN). United Nations Environment Programme (Diapositives de l'Atlas del Medi Ambient <http://na.unep.net/atlas/africa/book.php>)
- Arsuaga, J. L., & Martínez, I. (1998): *La especie elegida*
- Diamond, J. M., & Ordunio, D. (1997). *Guns, germs, and steel*.
- Harari, Yuval (2014): *Sapiens: A Brief History of Humankind (The cognitive revolution)*
- Johanson, D. (2001). *Origins of Modern Humans: Multiregional or Out of Africa?*. *Action Bioscience*